

ABZ Nieuws

ABZ Diervoeding | De Samenwerking | Bosgoed Diervoeders | Jaargang 10 | Nummer 4 | augustus 2022

Regionaal en transparant, kenmerken van EiLokaal Didam van de familie Peters

ALGEMEEN / PAG 15

1e en 2e snede
2022: veel suiker
in weinig
structuur

RUNDVEE / PAG 4

Bijproducten
voeren in de
varkenshouderij
is keuzes maken

VARKENS / PAG 11

Biologisch
legpluimvee-
voer van de
Naturmühle

VLEESPLUIMVEE / PAG 14

Van de directie	2	Bijproducten voeren in de varkenshouderij	
Grondstoffenmarkt	3	is keuzes maken	11
1e en 2e snede 2022: veel suiker in weinig structuur	4	Biologisch legpluimveevoer van de Naturmühle	14
ABZ Ureum Challenge laat vakmanschap zien	6	Regionaal en transparant, kenmerken van EiLokaal	
Welkom in onze stand!	7	Didam van de familie Peters	15
Weiden en stalvoeren in het najaar	8	Even voorstellen	18
Broei en schimmel voorkomen in snijmaïs	9	Colofon	18
Groenbemester voor organische stof op uw maïsland	10	Uitnodiging jongerenbijeenkomst	20

Van de directie

Turbulente tijden

Het eerste halfjaar van de combinatie ABZ Diervoeding - De Samenwerking - Bosgoed Diervoeders zit erop. Wij mogen tevreden zijn over de eerste zes maanden van dit jaar. De gerealiseerde afzet van diervoeders is uitstekend. De collega's leren elkaar steeds beter kennen en de samenwerking tussen de drie voormalige bedrijven verloopt steeds beter. Met name ABZ Diervoeding en De Samenwerking worden de komende periode verder geïntegreerd tot één coöperatie. Een proces wat wij met grote zorg doen en waarbij de belangen van de leden voorop staan.

De samenvoeging van de drie bedrijven is een antwoord op de veranderende marktomstandigheden. Nu en in de toekomst willen we een sterke coöperatie zijn op het gebied van diervoeding plus bijbehorend advies. Samen hebben we een stevig fundament gelegd voor de toekomst. We hebben zeer betrokken collega's die in een no nonsens cultuur samen bouwen aan uw toekomst. De sterke regionale aanwezigheid en de goede verdeling over de verschillende sectoren maakt ons minder kwetsbaar voor de toekomst. Wij beschikken over uitstekende productiefaciliteiten die mooi verdeeld over het land liggen, zodat wij elke dag "Het beste dichtbij" kunnen realiseren.

Verskillende factoren zullen de komende periode een sterke economische en maatschappelijke invloed hebben. Dit geeft veel verandering, waar wij ons steeds op zullen blijven aanpassen. Ons stevige fundament biedt gelukkig vertrouwen in de toekomst. De politieke onrust over de toekomst van de Nederlandse veehouderij gekoppeld aan het stikstofdossier geeft veel onzekerheid voor onze veehouders en daarmee ook voor de periferie rondom de veehouderij. Covid-19 blijft zorgen voor verstoringen in de Supply Chain. De oorlog tussen Oekraïne en Rusland heeft voor diervoedergrondstoffen wereldwijd alles op zijn kop gezet, met enorme prijsstijgingen tot gevolg. Niemand kan voorspellen hoe deze oorlog zich de komende periode verder zal ontwikkelen. De impact op de wereldwijde voedselvoorziening blijft daardoor enorm.

De vogelgriep lijkt dit jaar jaarrond aanwezig te blijven en dwingt de pluimveesector tot nadenken hoe hiermee om te gaan. Ondertussen ligt Afrikaanse varkenspest voor de deur. Laten we hopen dat de ellende van deze dierziekte onze varkenshouders bespaard blijft.

De inflatie ligt op een hoog niveau, naast energie en agrarische grondstoffen wordt alles in rap tempo duurder. Uiteindelijk zullen al deze prijsverhogingen doorberekend moeten worden in de voedselprijzen die de consument gaat betalen. Het is erg lastig om de ontwikkeling van het prijsniveau van agrarische grondstoffen en energie, gas, diesel en elektra te voorspellen. Voor alle ondernemers is het zaak om de kasstroom goed te blijven monitoren om de dagelijkse bedrijfsvoering goed door te kunnen laten lopen.

In al deze dynamiek werkt uw coöperatie gestaag verder om dat te doen waarvoor zij meer dan 100 jaar geleden is opgericht. Inkopen van grondstoffen, produceren van diervoeders en voorzien van kundig advies deze aan u te vermarkten. Met onze voeders en advies zorgen wij ervoor dat uw dieren optimaal presteren en u een zo goed mogelijk rendement realiseert op uw bedrijf. Op deze manier staan wij schouder aan schouder met onze boeren. Dit blijft de beste manier waarop wij u kunnen steunen in deze onzekere tijd. Onze coöperatie biedt daarmee vertrouwen en dit wordt door steeds meer veehouders in Nederland herkend.

Marcel Roordink, algemeen directeur

Grondstoffenmarkt

De laatste maanden kwamen prijzen van commodities hard naar beneden. Van staal tot plantaardige oliën, beleggingsfondsen verkochten commodities over de hele linie. De belangrijkste reden hiervoor lijkt de komst van een recessie, waarbij normaal gesproken obligaties goed renderen. De snelheid waarmee beleggingsfondsen uit commodities stapten overschaduwde de internationale uitdagingen omtrent de export en het groeiseizoen van agro grondstoffen.

Macro economie

De naderende recessie in Europa heeft de Europese Centrale Bank (ECB) doen besluiten de rente met groter dan eerst verwachte stappen te verhogen. Rente verhogen in een recessie is niet logisch, het motto lijkt daarom verhogen voor de recessie werkelijkheid wordt. Dit rentebeleid zorgt voor wat meer vertrouwen in de Euro, die even gelijk was met de dollar. Een dergelijk lage koers van de EUR/USD zorgt voor extra import van inflatie doordat importeren duur is. De energiecrisis in Europa draagt niet bij aan het vertrouwen in de Europese economie. Extreem hoge energieprijzen zijn te verwachten tot Europa haar afhankelijkheid van Rusland vermindert.

Tarwe en gerst

Tarwenoteringen daalden vanaf de piek in mei tot wel 25% op de Europese notering Matif. De fysieke prijzen lagen ten opzichte van deze notering wel hoger, omdat akkerbouwers niet erg verkoopbereid waren. De belangrijkste reden voor deze daling is zoals eerder benoemd de angst voor een recessie. Fundamenteel wordt er vooral gekeken naar de graan corridor vanuit de Zwarte Zee. Het is de vraag of Rusland en Oekraïne het verdrag zullen honoreren. Beide landen zijn hard nodig voor de export van graan naar Noord-Afrika. Noord-Afrikaanse landen hebben voor de tijd van het jaar ongewoon veel tarwe in Europa gekocht, na de recente prijsdaling. Voor graanprijzen in Europa is het te hopen dat de graan corridor snel begint te functioneren.

Mais

Een groot gedeelte van Europa heeft te kampen met droogte. Dit heeft de tarweoogst in zeer beperkte mate beïnvloed, omdat die geoogst werd toen de droogte ernstige vormen begon aan te nemen. Het groeiseizoen van maïs is echter later en wordt sterk beïnvloed door de droogte. Tijdens de cruciale groeifase van maïs is het op veel plekken te droog, wat zorgt voor lagere opbrengsten. Er wordt nu al gesproken over behoorlijk

lagere oogsten dan vorig jaar. Import maïs kan dit gat voor een gedeelte opvullen, al wordt voor VLOG maïs de export vanuit Oekraïne erg gemist. Maïs in de Verenigde Staten is ook midden in het groeiseizoen. Hier leek droogte op te spelen, maar werden de voorspellingen steeds positief bijgesteld. De impact van droogte lijkt kleiner dan in Europa.

Eiwitten

De verkoop van nieuwe oogst Amerikaanse bonen loopt nog steeds in een hoog tempo. Dit lag in de lijn der verwachtingen door de minder dan verwachte Braziliaanse oogst. Brazilië is bijna uitverkocht, wat zorgt voor extra vraag in Amerika. De import vanuit China werd snel minder, door het wegvallende Braziliaanse aanbod. De crushmarges in China zijn nog steeds slecht. Soja in de Verenigde Staten komt in augustus in de cruciale groeifase. Het is nog te vroeg om iets te zeggen over wat de impact van weersomstandigheden gaat zijn. De volgende Braziliaanse oogst lijkt te gaan worden beïnvloed door het derde La Nina jaar op rij, iets wat vrij uniek is. Juist een grote Braziliaanse oogst kan sojaprijzen naar enigszins normale niveaus terugbrengen, het is met de huidige verwachtingen de vraag of dit gaat lukken.

Bijproducten

Argentinië kampt met steeds ernstiger wordende interne problemen. De economie is sterk afhankelijk van export, onder andere van agro commodities. Met de zwakte van de peso, die op een gegeven moment in drie weken 67,5% van zijn waarde verloor, zijn weinig boeren bereid goederen te verkopen. Sojabonen zijn meer waard dan geld op de bank met een inflatie van bijna 90%. De lage crush zorgt voor weinig aanbod van sojahuilen.

Arjan Teunissen, inkoop en logistiek
06 8219 5184 ■ a.teunissen@abzdiervoeding.nl

1e en 2e snede 2022: veel suiker in weinig structuur

Door de lage nachttemperaturen en juist veel instraling van de zon zijn de 1e en 2e snede van dit jaar zeer suikerrijk geworden. De beperkte groei van het gras zorgde voor weinig stengelvorming waardoor de suikers gemakkelijk en snel beschikbaar zijn voor de pensbacteriën.

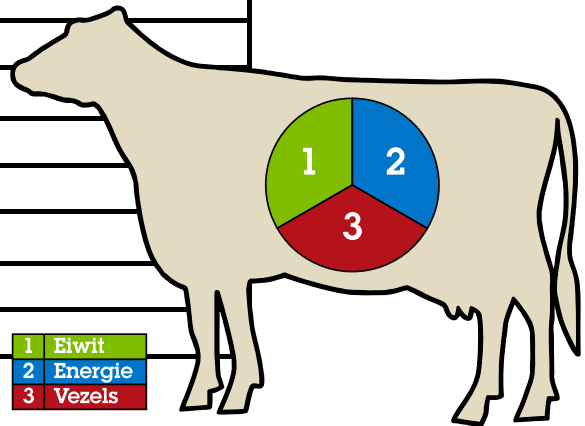
Eiwitgehalte varieert

De eiwitgehalten in vooral de 1e snede variëren van 110 tot boven 200 gram per kg droge stof. Deze variatie is opvallend en kent meerdere oorzaken. Wanneer er tijdig drijfmest was toegediend zien we op de lager gelegen weidegebieden meer eiwit in het gras. De kunstmestgift is op sommige bedrijven te weinig geweest, wellicht als gevolg van de zeer hoge prijzen. Belangrijk is ook dat door de zonnekracht het gras werd gemaaid met relatief weinig blad, wat normaal zorgt voor het eiwitgehalte.

+100 VEM meer dan vorig jaar

In de nevenstaande tabel ziet u een voorbeeld van de voederwaarde van een lasagnekuil met de 1e en 2e snede van dit jaar. In het algemeen is de 2e snede tijdig gemaaid en nog relatief vroeg in het seizoen. Hierdoor heeft meestal ook de 2e snede een hoge voederwaarde en veel suiker. Uiteraard afhankelijk van het maaimoment hebben de voorjaarskuilen zomaar 100 Voeder Eenheden méér voor Melk (VEM) dan vorig jaar.

Voederwaarde 1e + 2e snede	
Droge stof %	40,5
VEM	967
WDVE	67
FEB	19
Ruw eiwit totaal	144
Suiker	148
Ruwe celstof	237
3VA - code	213

Voorkom voerselectie van de 1e snede

De 1e snede is super smakelijk. U bereikt de hoogste voeropname en melkproductie als u deze kuil zo constant mogelijk kunt aanbieden aan uw koeien. Voorkom pieken in opname en/of voerselectie van de 1e snede uit het voermengsel. Hoe beter u in staat bent om de pens van uw koeien constant vol te houden, des te hoger ligt de maximale hoeveelheid suiker per kg droge stof van het totale rantsoen dat uw koe aankan. Een uitgebalanceerd rantsoen kan dan maximaal 90 – 100 gram suiker per kg droge stof bevatten.

“Voorkom pieken in opname en/of voerselectie van de 1e snede uit het voermengsel.”

Pens capaciteit

De pens is een fermentatievat van ongeveer 200 liter groot waar de energie wordt geabsorbeerd door een groot oppervlakte aan penspapillen. De pens capaciteit is maximaal als de hoeveelheid gevormde zuren uit celwanden en suiker even groot is als de absorptie daarvan door de penspapillen. De groei in grootte en aantal penspapillen hangt af van dezelfde zuren. Daarom het belang van hoge en constante opname.

Droogstand

Zorg ook voor een suikerrijk rantsoen in de droogstand, zodat de koe afkalft met veel en grote penspapillen. Hiermee voorkomt u pensverzuring als gevolg van de overgang op het suikerrijke melkveerantsoen. Voer droge koeien suikerrijk eventueel met behulp van Palatinose. Palatinose is bietmelasse zonder kali. Heeft u natuurhooi gewonnen met veel suiker? Voer dit suikerrijke natuurhooi in combinatie met 2 kg Droogstandsbrok Katapult.

3VA = 213

De voorjaarskuilen geven vooral energie, daarna eiwit en als laatste vezels. Dit betekent dat het beste gecompenseerd kan worden met voedermiddelen die vooral vezels en eiwit bevatten:

- Juli/augustus kuil
- Luzerne of koolzaadstro
- Natte en grove bierbostel (22% d.s.)
- Raapzaadschroot of raapzaadschilfers
- Garantbrok 95 of Garantbrok 110 (afhankelijk van het eiwitgehalte van de graskuil)

“Zorg ook voor een suikerrijk rantsoen in de droogstand, zodat de koe afkalft met veel en grote penspapillen.”

Het is aan te bevelen om bij het voeren van meer dan 4 kg droge stof '1000-VEM-kuil' sowieso structuur toe te voegen, vooral tijdens de overgang hiernaar toe. Met ons rantsoenberekeningsprogramma VoerExpert wordt geschat hoeveel buffer er nog moet worden toegevoegd nadat we eerst met uw eigen ruwvoer de beste combi hebben gemaakt.

Izak van Engelen, productmanager rundvee
06 2125 8720 ▪ i.engelen@abzdiervoeding.nl

ABZ Ureum Challenge laat vakmanschap zien

Er is enorm veel drive om mee te doen met onze challenge. Dit resulteert in heel veel inzendingen, erg leuk. Voor de klanten uit het werkgebied van De Samenwerking is de Ureum Challenge nieuw en daar komen veel filmpjes vandaan. Wat een vakmanschap!

Van harte gefeliciteerd!

In de maanden juni en juli hebben wij onderstaande winnaars verrast met een heerlijke slagroomtaart. Wij zijn trots op de behaalde resultaten en feliciteren hun van harte.

3x15

Juni: Boerderij Berg, Leidschendam, Mts Ten Berge-Kolk, Steggerda, Firma Boer- de Vries, Nieuw Lekkerland, Mts van Dolder – ten Hoven, Aalzum, Dhr. J.H.G. Hazelaar, Hoge Hexel, Mts R. en D.J. Van der Horst, Witharen, Mts Van Schaijk – Benschop, Kamerik

Juli: Mts Benschop-van Vliet (Haastrecht), Mts Duivenvoorden (Kaag), Mts Mulder (Nieuwerbrug Aan Den Rijn), Florens Mulder (Lopik), Mts Van Vliet (Snelrewaard), Mts Zwaneburg(Waarder)

3x16

Juni: Mts Boere-Vlooswijk (Papekop), Dhr. E. Hietland (Zuna), V.O.F. Hoeke – Donker (Leerbroek), Dhr. Hofstee (Hornsterzwaag), V.O.F. J. en M. Van de Kamp (Putten), V.O.F. Kooistra-Mulder (Ee), Dhr. J.A. Kool (Snelrewaard), Mts Reuten (Montfoort)

Juli: Dhr. G.A.C. de Beer (Oost West en Middelbeers), Mts Bos-Felix (Nieuwkoop), Mts Brak-den Boer (Polsbroek), Dhr. D.A. van Leeuwen, (Waarder), Dhr. J. Wijnstra (Terwispe), Veehouderij Van Zuijlen (Harmelen)

3x17

Juni: Dhr. C. Fonken (Tilburg), D.W. de Groot V.O.F. (Giessenburg), Veehouderij A.Verhoef (Tienhoven Ut)

Juli: V.O.F. BoerBert (Kamerik), Mts Damsteegt (Streefkerk), Kees Hoogenboom (Montfoort), Mts Kleefstra (Jubbega), Melkveebedrijf Teurlings (Udenhout), Dhr. C.H. van Wensen (Harmelen), Zuivelboerderij Effink (Markelo)

3x18

Juni: VOF Baars (Benschop), De Heihoeve B.V. (Giessenburg), V.O.F. Hoff (Vriezenveen), B.G. Huiden (Maartensdijk), Firma J.L. van Zoest (Reeuwijk)

Juli: Mts Groot Koerkamp (Wijhe), Gebr. Oudshoorn (Mijdrecht), V.O.F. Reijenga Harich (Harich), Dhr. P.A.G. Roeleveld (Nieuwveen)

3x19

Juni: Melkveebedrijf Teun de Beer (Oost West en Middelbeers), Dhr. Cor van Schie (Zeewolde), Mts Verbeij (Hazerswoude-Dorp), Dhr. A.T. van der Vliet (Polsbroek), Mts Hiemstra (Ter Idzard), Melkveebedrijf Verbree-Onderwater VOF (Kamerik), Melkveebedrijf Scholman (Dronten)

Juli: Firma Ammerlaan (Schipluiden), Mts S.W. en M.J.S. Bokma-Dijkstra (Hindeloopen), Mts E.T. van den Born-van Steenberg (Borum), Mts Bron-Bootsma (Frieschepalen), J.A. de Kruijff (Oud Alblas), Dhr. G. van Panhuis (Putten), Mts A. en A. Reitsma en T. van Hijum (Hegebeintum), V.O.F. Schimmel (Wageningen), Martijn Snoeks (Maasbommel), Mts Spoelstra-Paulusma (Wanswerd)

3x20

Juni: Dhr. J. Aanen (Brandwijk), Mts J. en H.B. Lutke Willink en H.F. (Neede), Dhr. Verhoeven (Lelystad), Mts Versteeg-Kosmeier (Schildwolde), Dhr. G. Franken (Hulshorst)

Juli: Benschop Vof (Benschop), Firma C. Duineveld (Lisse), Mts L.&B. Petter (Balkbrug), Mts Timmer-Van Dijk (Noordeloos)

Actieve koeienfilm

Van de leuke ingezonden filmpjes hebben we weer een Actieve koeienfilm gemaakt. Bekijk deze op ons Youtubekanaal of op onze website:

www.abzdiervoeding.nl/rundvee/abz-ureumwijzer

Welkom in onze stand!

De komende maanden staan er een aantal beurzen op de planning. ABZ Diervoeding is aanwezig met een stand waarin u van harte welkom bent.

Agrarische Schouw 2022

Op donderdag 22 september 2022 vindt de Agrarische Schouw in Joure plaats.

RMV Hardenberg 2022

De Rundvee & Mechanisatie Vakdagen (RMV) in Hardenberg vinden plaats op 25, 26 en 27 oktober 2022.

RMV Gorinchem 2022

De Rundvee & Mechanisatie Vakdagen (RMV) in Gorinchem vinden plaats op 29, 30 november en 1 december 2022.

De Landbouwbeurs Leeuwarden 2022

Op 7, 8 en 9 december 2022 vindt De Landbouwbeurs in Leeuwarden plaats.

Noteer deze data alvast in uw agenda, uitnodiging volgt te zijner tijd. Zie voor meer informatie onze website.

Weiden en stalvoeren in het najaar

De aanhoudende droogte zorgde voor een matige grasgroei en een lage opname van nutriënten uit bemesting en uit de grond. Dit beïnvloedt de voederwaarde van het gras in negatieve zin, maar zorgt er dus ook voor dat veel nutriënten die bemest zijn (N,P,K en S) nog in de grond zitten. Die zullen bij een nattere periode weer beschikbaar komen voor de grasplant en voor pittig gras zorgen met veel eiwit erin.

Najaarsgras

Om het eiwit uit nazomergras goed te benutten, is het belangrijk om voldoende pensenergie in het rantsoen te brengen, zonder dat de pens van de koe overstuur raakt. Dit kan door middel van snijmaïs te verhogen in het rantsoen of door het voeren van Lactograan/sodagrain (speciaal behandelde granen met toegevoegd buffer). Op deze manier kunt u het goedkope eiwitrijke najaarsgras optimaal benutten voor een hogere melkproductie en een hoog melkeiwit.

Hoog voersaldo

Juist in deze tijd van dalende graanprijzen en een nog hoge melkeiwitprijs in combinatie met goedkoop vers gras en voeren van voldoende energie, kan een historisch hoog voersaldo worden behaald. Dit vraagt echter wel management van de weidepercelen. Zo kunt u smakelijk gras in de wei houden door ook in het najaar iedere dag een vers perceel te geven. Dit zorgt voor de minste vertrapping bij nattere omstandigheden en daarnaast voor de hoogste vers grasopname. Probeer zowel een ingang als een uitgang te hebben bij de percelen, zo voorkomt u ernstige vertrapping onder natte omstandigheden.

Kudde splitsen

Bij een grote kudde koeien kan het interessant zijn om de koppel te splitsen in twee groepen. De oudmelkte koeien maken al het weidegras op, de hoogproductieve blijven binnen. De oudmelkte groep kan het doen met een hoog aandeel eiwitrijk weidegras en blijft zo beter in het ritme van het weiden en realiseren daarmee een persistenter melkproductie.

Stalvoeren

Stalvoeren is een hele efficiënte manier om veel najaarsgras in het rantsoen te houden. Ook bij stalvoeren is het verstandig om jong gras te blijven aanbieden voor een goede ds-opname. Probeer dit gras onder zo droog mogelijke omstandigheden te maaien (in de middag) en iedere dag eventuele resten op de voergang weg te schuiven. Hiermee bereikt u ook in het najaar een zo hoog mogelijke vers grasopname.

Bas Timmer, specialist rundveehouderij
06 5896 9722 ■ b.timmer@abzdiervoeding.nl

Broei en schimmel voorkomen in snijmaïs

Broei in snijmaïs is een gistactiviteit en ontstaat doordat zuurstof de kuil indringt. Door dit proces stijgt niet alleen de temperatuur, maar ook de pH in dat deel van de kuil. Juist dan kunnen de schimmels zich goed ontwikkelen. Een aantal tips hoe u broei en schimmels in snijmaïs zo goed mogelijk kunt voorkomen.

1. Haksel de snijmaïs op het juiste moment, dus als de korrel rijp is. U voorkomt daarmee te droge snijmaïs die moeilijker te verdichten is.
2. Haksel de snijmaïs fijn, vooral als deze boven de 35% droge stof zal behalen. Haksel op 4 – 6 mm en een super korrelkneuzing zorgen voor een goede verdichting en snelle conservering.
3. Streef met aanrijden naar een dichtheid van 270 kg droge stof per kuub. Bij deze dichtheid is de luchttoetreding tot maximaal 20 cm vanaf het snijvlak mogelijk. Bij een halvering van deze dichtheid is wel tot 100 cm luchttoetreding vanuit snijvlak mogelijk! Stem capaciteit van aanrijden af op capaciteit van aanvoer. Verdicht de maïs in dunne laagjes. Extra aandacht voor verdichting 'wangen', zeker als deze boven de silowand komen.
4. Dek de snijmaïs eventueel af met aardappelpersvezel. Zorg wel voor een stevige laag van minimaal 20 cm voor voldoende verdichting van de toplaag.
5. Gebruik nieuw plastic, ook voor de sleufsilowanden. Gebruik krimpfolie.
6. Gebruik broeiremmer Pioneer 11A44 of Ecocool. Onderzoek van Groeikracht heeft het rendement van deze broeiermers bewezen. Vooral het beperken van het verlies van ongeveer 10% zetmeel aan gisting is hierin belangrijk. De kosten van €75,- per hectare worden meer dan goed gemaakt, zeker in deze tijd van hoge voerprijzen. Als we uitgaan van een droge stofopbrengst van 15 ton snijmaïs met 380 gram zetmeel per kg hebben we 5.700 kg zetmeel per hectare. 10% verlies is 570 kg zetmeel per hectare. Moeten we dit opvangen door middel

van maïsmeel dan kost dit €415,-. Deze rekensom is dus snel gemaakt.

Veel schimmels produceren gifstoffen (mycotoxinen). Sommigen van deze mycotoxinen hebben een antibacteriële werking; dat willen we niet in de kuil hebben en zeker niet in de pens van de koe!

Bart Sol, adviseur Plant & Teelt
06 3175 8877 ■ bart@descmenwerking.nl

Groenbemester voor organische stof op uw maisland

Organische stof heeft vele belangrijke functies in de bodem en bepaalt de bodemvruchtbaarheid. Organische stof verbetert de structuur en doorlatendheid, verhoogt het vochtvasthoudend vermogen, houdt mineralen vast (CEC), stimuleert bodemleven en geeft weerbaarheid aan allerlei ziektes en gebreken.

Maïsteelt

Door maïs te telen holt het effectieve organische stofpercentage met grote sprongen achteruit. Dit kan in de bouwvoor (25 cm) zomaar 3.000 kg per hectare zijn. Daarom is het belangrijk om deze afbraak en aanvoer op peil te houden. Dit noemen wij de organische stof balans.

“Een goed geslaagde groenbemester levert ongeveer 1.000 kg effectieve organische stof voor het volgende groeiseizoen.”

Aanvoer organische stof

Aanvoer van organische stof vindt plaats door gewasresten (maïstoppel: 660 kg/ha/jaar), drijfmest (33 kg/ton) en door het telen van een groenbemester.

Stel dat u 50 m³ RDM heeft gegeven in het voorjaar (33 kg/ton x 50), dan heeft u de bodem met 1.650 kg effectieve organische stof aangevuld. Als u de gewasresten hierbij optelt (600 kg) dan komt u op een totale aanvulling van 2.300 kg. Als u geen

groenbemester teelt, staat de balans nu op +/- 700 kg per hectare en is ongunstig voor de opbrengst voor het volgende seizoen.

Italiaans raaigras of rogge

Een goed geslaagde groenbemester levert ongeveer 1.000 kg effectieve organische stof voor het volgende groeiseizoen. Bij een ruwvoertekort kan een groenbemester ook gebruikt worden voor een vroege voorjaarsnede. Het effect op de organische stof balans van uw perceel is dan natuurlijk voor een groot deel teniet gedaan.

Bestel tijdig de best passende groenbemester:

- 25 kg Italiaans raaigras per hectare: groenbemesting
- 45 kg Italiaans raaigras per hectare: wanneer zaaibed kan worden gemaakt is vroege voorjaarsnede mogelijk
- 80 - 95 kg bladrogge (Turbogreen) per hectare: voor hoge droge stofopbrengst in het vroege voorjaar

Zaai direct na de oogst. Na half oktober heeft een winterrogge de voorkeur, omdat die kiemt bij lagere temperaturen.

MKS geeft meer organische stof

Op sommige bedrijven wordt een deel van het maïsareaal als maïskolvensilage (MKS) geoogst. Wanneer u te maken heeft met een ruwvoeroverschot is dit een overweging. Het maïsstro wat achterblijft op het land levert ongeveer 45 kg stikstof, 15 kg fosfaat, 100 kg kali en wel 4.750 kg organische stof. Bij oogsten als MKS is een vanggewas verplicht vanaf 31 oktober. De voorkeur heeft dan ook rogge.

Jan Aalderink, specialist rundveehouderij
06 2125 8721 | j.aalderink@abzdiervoeding.nl

A close-up photograph of several pig faces, showing their eyes, snouts, and pinkish skin. The image is partially obscured by a purple diagonal overlay in the top-left corner.

Bijproducten voeren in de varkenshouderij is keuzes maken

In de varkenshouderij staat het voeren van vochtrijke bijproducten altijd in de belangstelling. De Nederlandse varkenshouderij voert in totaal ongeveer 3 miljoen ton aan vochtrijke bijproducten in het rantsoen. De belangrijkste bijproducten zijn tarwezetmelen, aardappelstoomschillen, weiprodukten en tarwegistconcentraten. Naast de vochtrijke bijproducten zijn ook droge bijproducten als CCM en frites populair. Ook vinden enkelvoudige grondstoffen als tarwe, gerst en sojaschroot de weg naar de varkensbedrijven met een brijvoerinstallatie.

Meerdere factoren bepalend

Was het vroeger bijna vanzelfsprekend dat een grotere varkenshouder bij nieuwbouw een brijvoerinstallatie aanlegde, tegenwoordig wordt die keuze veel bewuster

gemaakt. Voor het overgrote deel van de varkenshouders die de keuze maken voor brijvoer zijn de voerkosten de drijfveer. Over het omslagpunt in de bedrijfsgrootte, voor brijvoer ten opzichte van droogvoer, lopen de meningen uiteen. De beschikbaarheid en de omloopsnelheid van de bijproducten is hierbij van belang. Vuistregel is dat bij een bedrijfsgrootte van meer dan 3.000 vleesvarkens de meerkosten van een brijvoerinstallatie goed kunnen worden terugverdiend met lagere voerkosten. Maar er spelen andere factoren mee in de beslissing tussen een droogvoerinstallatie versus brijvoer die zwaarder kunnen wegen dan het aantal dieren op de locatie. Een belangrijke factor is de ondernemer zelf en daarnaast de bedrijfssituatie met overige factoren, zoals stal op afstand, mestafzetkosten en beschikbare arbeid.

Voor welke dieren brijvoer?

Varkenshouders die gaan investeren in een brijvoerinstallatie moeten een aantal keuzes maken. Dat begint met de keuze voor welke diercategorieën bijproducten gevoerd gaan worden. Voor vleesvarkens is de keuze gemakkelijker dan voor zeugen. Op een zeugenbedrijf is de keuze voor bijproducten niet vanzelfsprekend. Dat komt door een relatief

lage voersnelheid van de bijproducten en de gevolgen van risico's op wisselingen in het rantsoen. Op hoogproductieve zeugenbedrijven wordt topsport bedreven en moet het voer van onberispelijk kwaliteit zijn. De beschikbaarheid van geschikte bijproducten voor zeugen is beperkt, zeker voor kleinere zeugenbedrijven.

Op bedrijven met zeugen en vleesvarkens is het een reële optie om de vleesvarkens en de biggen vanaf een aantal dagen na het spenen brij te voeren. De voersnelheid van de bijproducten worden gegarandeerd door de vleesvarkens en de biggen kunnen profiteren van de natte en zure bijproducten die goed zijn voor de darmgezondheid.

Voerkosten voordeel vleesvarkens

Voor het overgrote deel van de vleesvarkenshouders is het voeren van bijproducten de drijfveer. Uit de cijfers van Agrovision van de laatste drie jaar blijkt dat de voerkosten op brijvoerbedrijven lager liggen dan op droogvoerbedrijven. Brijvoerbedrijven hebben gemiddeld 3,8 cent lagere voerkosten per kilogram groei ten opzichte van droogvoerbedrijven. De voerkosten per kg groei moeten bij brijvoer ook minimaal 3 cent lager liggen om de extra kosten voor investering, arbeid en mestafzet te compenseren.

Voordelen die nu nog weinig opbrengen, maar de komende jaren belangrijker worden, zijn het hoge aandeel circulaire grondstoffen en de lage carbonfoodprint. Met name natte bijproducten scoren op deze elementen erg goed. De carbonfoodprint van een varken op een brijbedrijf kan hierdoor tot wel 20% lager liggen. Als de markt hiervoor gaat betalen, kan dit een extra voordeel opleveren.

Een brijvoerinstallatie is complexer en uitgebreider dan een droogvoerinstallatie. De kans dat er iets fout gaat, is dus wat groter. Door goed onderhoud en correct dagelijks gebruik van de installatie is de kans op mankementen aanzienlijk te verkleinen. Met een brijvoerinstallatie moet je zelf monteur zijn.

Een ondernemer die met brijvoer werkt, moet niet alleen verstand hebben van techniek. Ook is er een zekere handelsmentaliteit nodig en je moet tegen het risico van aanbodschommeling van bijproducten kunnen. Daarnaast bepaalt beschikbaarheid van arbeid en de mate van hygiëne op het bedrijf mede het succes van het werken met bijproducten.

Dynamo voeren

Dynamo voeren voor rantsoenen

Het samenstellen van een rantsoen vraagt kennis van zowel natte als droge voeders. Niet enkel de behoefte van het dier is belangrijk, ook hoe verschillende producten op elkaar reageren in de voerinstallatie en de smakeikbaarheid van het geheel. Een brijvoer rantsoen wordt altijd aangevuld met een Dynamo kernvoer om de "missende" elementen aan te vullen, zoals premixen, aminozuren, maar ook de juiste vezels. Dynamo kernvoeders worden op maat gemaakt passend bij de situatie op uw bedrijf.

Onderdeel van Dynamo voeren zijn de brij- en kernvoerspecialisten die zowel kennis uit de stal als nutritionele kennis combineren. De brij- en kernvoerspecialisten hebben korte lijnen met het team ABZ Grondstoffen om de marktinformatie over enkelvoudige grondstoffen altijd actueel te houden.

Al deze elementen maken het samenstellen van rantsoenen een dynamisch geheel waarbij Dynamo voeren de totaal aanpak verzorgt.

René Schennink, specialist brij- en kernvoeders
06 4659 4430 ■ r.schennink@abzdiervoeding.nl

Biologisch legpluimvee- voer van de Naturmühle

Sinds 2015 laten wij het biologische legpluimveevoer bij de Naturmühle Vechteland in Hoogstede (Dld) produceren. Het begon als een biologische productielocatie waar in totaal 26.000 ton voer gemaakt werd, dat is inmiddels doorgegroeid naar een productie van jaarlijks +/- 75.000 ton voer. Het legpluimveevoer wordt volgens onze eigen specificaties en samenstellingen door de Naturmühle voor ons geproduceerd. En ook bij u als klant komen alleen bekende gezichten van ABZ Diervoeding, omdat we het transport en de begeleiding in eigen beheer doen.

Ontwikkelingen

De afgelopen jaren is er voornamelijk geïnvesteerd om het grotere volume te kunnen aanvoeren en op te slaan. Zo zijn er in 2019 nieuwe grondstofsilo's gekomen voor opslag van binnenkomende grondstoffen, in totaal voor 2.000 ton. Binnenkomende granen worden altijd eerst geschoond voordat ze verder verwerkt worden. Zo waarborgen we dat het kaf, stro of andere verontreinigingen uit deze grondstoffen worden gehaald voordat ze door de walsenstoel heen gaan.

Tevens is de bulkverlading verlengd om meer gereed product klaar te kunnen hangen voor transport. Er zijn in totaal voor 300 ton aan gereed product silo's bijgekomen. Dit helpt om alles zo efficiënt mogelijk te kunnen produceren zonder wachttijden.

Vismeel

Sinds begin 2022 worden er geen voeders meer voor herkauwers geproduceerd op deze locatie. Hierdoor is het mogelijk geworden om vismeel te verwerken in pluimveevoer. Dit kon voorheen niet in verband met strenge eisen voor versleping.

Vismeel is een hoogwaardige eiwitgrondstof voor hennen. Het heeft een eiwitgehalte van 67% en is goed verteerbaar. Ook geeft het een bredere spreiding in eiwitgrondstoffen. Dit is een groot voordeel in tijden van schaarste en wanneer we mogelijk

weer terug moeten naar 100% biologisch. Bij een normaal aandeel heeft vismeel geen consequenties voor de smaak van de eieren.

Toevoegingen ontwormen

Er zijn verschillende nieuwe toevoegingen op de markt gekomen om de wormdruk bij de hennen beheersbaar te houden, zonder dat de eieren afgewaardeerd hoeven te worden. Deze verstoren de voortplanting van de wormen en claimen een reductie van 60-80% wormeieren. Het advies is om deze één week per 4 weken toe te voegen bij hennen tot 35 weken. Daarna kan de frequentie verlaagd worden naar eens per 6 weken. Hiermee wordt momenteel ervaring opgedaan in de praktijk en dit lijkt positief. Mocht u er meer over willen weten of hier ook gebruik van willen maken, vraag het gerust aan uw pluimveespecialist.

“Vismeel is een hoogwaardige
eiwitgrondstof voor leghennen.”

Gert-Jan van Beek, specialist legpluimveehouderij
06 8323 3471 ■ g.j.beek@abzdiervoeding.nl

Regionaal en transparant, kenmerken van EiLokaal Didam van de familie Peters

Onder de naam EiLokaal Didam produceren pluimveehouders Stijn Peters en zijn ouders Jos en Karin consumptie-eieren. Regionaal en transparant, met de focus op eigen afzet van de eieren. Die gaan via de verkoopautomaat op het bedrijf naar consumenten uit de buurt, maar ook naar lokale streekwinkels, landwinkels, horeca en in de toekomst ook naar supermarkten.

EiLokaal Didam ligt pal langs de A12 bij Didam. Wie de gloednieuwe stal voor 21.000 hennen in het vizier krijgt, snapt direct de term 'transparant'. De voorgevel met meters hoge glazen wanden doet niet direct aan een stal denken. "Transparantie vinden we belangrijk en dat is in het stalontwerp doorgevoerd. De stal is ons visitekaartje", verklaart Stijn (26). "Met een mooie uitstraling willen we ons bedrijf, onze eieren en ook de hele sector laten zien aan de bezoekers van ons bedrijf en via de sociale media."

"Transparantie vinden we belangrijk en dat is in het stalontwerp doorgevoerd. De stal is ons visitekaartje."

Vanuit die visie kwam er een zichtruimte beneden bij de sorteerruimte waar de eieren verpakt worden. Boven is er een skybox, zodat bezoekers een kijkje kunnen nemen in de kippenstal, en een educatieve ruimte met een groot balkon waar groepen ontvangen kunnen worden. "De eerste twee spantvakken zijn dan ook 'dure' spantvakken. Hier kunnen immers geen hennen lopen. Wij zien hier uiteindelijk wel de meerwaarde van in. We zijn erop ingericht om mensen op ons bedrijf te ontvangen en een beleving mee te geven. Via sociale media en speciale acties, bijvoorbeeld met Pasen, proberen we mensen te stimuleren om naar ons bedrijf te komen voor een bezoek."

Historie

Stijn is sinds 1883 de vijfde generatie Peters die op deze locatie boert. Zijn opa en oma hadden er een gemengd bedrijf en bouwden in 1970 een stal voor 9.000 leghennen, toen nog in een legbatterijhuisvesting. Ook toen al was er huisverkoop van eieren en leverden ze eieren aan restaurants in de buurt. Door de aanleg van de A12 werd het boerenbedrijf echter gesplitst. Aan de andere kant van de snelweg werd een nieuwe boerderij gebouwd, die door een oom van Stijn is overgenomen. Vijf jaar geleden kochten Jos en Karin Peters (beiden 58) de thuislocatie van Jos' ouders met de bedoeling er samen met Stijn een pluimveebedrijf te starten, naast hun banen: Jos werkt vier dagen per week bij broederij Verbeek, Stijn werkt fulltime bij ABZ Diervoeding.

De stal werd in 2021 gerealiseerd en in november kwamen de eerste hennen. Er is gemiddeld drie uur arbeid per dag nodig voor de dagelijkse verzorging van de hennen. Doordeweeks worden de werkzaamheden verricht door gepensioneerde buurmannen, in de weekends door Jos en Stijn. 's Avonds vullen ze de eierautomaten bij en op zaterdag brengt Stijn eieren rond. Ze hebben nu al meer vraag dan ze kunnen leveren, maar voorlopig gaat nog ongeveer driekwart van de eieren naar Eierhandel Gebr. Van Beek. Ooit hopen ze alle 140.000 eieren per week zelf te verkopen.

Nieuwe stal

De nieuwe volièrestal van 90x21 meter heeft 75x14 meter binnenleefruimte met een lichtstraat van een meter hoog en 75x7 meter wintertuin. De uitloopluiken naar de wintertuin zijn extreem groot: de betreffende wand is oplierbaar tot twee meter hoogte. Aan de wintertuin komt nog een bosrand van 4 meter als extra uitloop voor de hennen.

Die worden gehouden volgens het 1 ster Beter Leven Keurmerk, met extra's zoals de bosrand en regionaal voer (CCM 30% en tarwe 12%). De keuze viel op Novogen Brown Light van Verbeek, vanwege het hoge aantal eerste kwaliteit eieren. In de stal is dimbare en in kleur stuurbare ledverlichting aangelegd. "Wij hebben gekozen voor warm-wit en koud-wit licht", verklaart Stijn. "Met koud-wit licht maak je het contrast tussen het nest en erbuiten groter. Zodra de hennen in productie komen, kunnen we met koud-wit licht de hennen beter naar het nest sturen, zodat ze minder geneigd zijn de eieren buiten het nest te leggen. Zodra ze dat goed ontdekken hebben, verminderen we het koud-witte licht."

Regionaal voer

Niet alleen de afzet is sterk gericht op de regio, ook het voer is voor een groot deel regionaal geproduceerd. Het kernvoer (58%) komt van ABZ Diervoeding, de maïs (CCM, 30%) en tarwe (12%) komen uit de regio. De CCM-kuil ligt bij een naburige (gestopte) boer die de kuilplaten zelf niet meer in gebruik heeft. Een collega-boer uit de buurt vult eens in de drie dagen de CCM-bak die bij de kippenstal staat. Zo nu en dan wordt de kuil bemonsterd en van de tarwe wordt een NIR-analyse gemaakt. Op basis van deze uitslagen stelt ABZ Diervoeding het kernvoer samen. Met een peddelmenger mengt Stijn zelf de CCM en tarwe door het kernvoer. Zo drukt hij de voerkosten. Ze voeren de hennen in zes voerbeurten. Voerbeurt 4 en 5 doseren ze zelf nog schelpengrit bij, zodat de hennen de grit 's nachts kunnen gebruiken.

De 17 weken oude hennen zijn in fases opgestart met een compleet voer van ABZ. Eenmaal op gewicht en goed aan de leg, ongeveer met 26 weken, is begonnen met het bijmengen van de CCM. Eerst 10% om eraan te wennen, daarna per voerlevering 5% erbij tot 30% is bereikt. Eind juni (48 weken) is

begonnen met het bijmengen van 12% tarwe als hele korrel. Het doel is om nog 8% tarwe uit het kernvoer te halen en zelf bij te mengen, zodat 30% CCM, 20% tarwe en 50% kernvoer wordt gevoerd. Dan komt de helft van het voer uit de regio. Omdat Stijn zelf in de vleeskuikenouderdierensector werkt, begeleidt pluimveespecialist Gert-Jan van Beek hem. "Als extra oogje in de stal en als sparringpartner voor het mengen van maïs en tarwe. Dat is heel fijn. Samen zoeken we het optimale op. Je kunt alleen top draaien als alles klopt: stal, hen en voer."

"Als extra oogje in de stal en als sparringpartner voor het mengen van maïs en tarwe. Dat is heel fijn."

Toekomst

Stijn heeft al diverse keren met een artikel in de plaatselijke krant gestaan. "Die naamsbekendheid in de regio en de enthousiaste reacties die ik krijg, daar krijg ik energie van. Ik ben trots op het hele plan en hoe het gaat in de praktijk, samen met mijn ouders en de mensen die ons helpen." Ooit hoopt Stijn op een tweede locatie hennen te kunnen houden, om een dip in de aanvoer en kwaliteit van EiLokaal Didam-eieren te voorkomen. Als hij daarvoor moet investeren, bijvoorbeeld in een tweede stal, dan is dat een plan voor de verre toekomst. Mocht hij kunnen huren, dan kan het wellicht al eerder. Een plan voor de zeer korte termijn betreft zonnepanelen op het dak van de stal, ook voor het leveren van energie.

Kengetallen Pluimveebedrijf Peters, Didam

Leeftijd hennen	50 weken
Productie	93,2%
Voeropname (kern+tarwe+CCM)	± 125 gram
Uitval cum.	1,2 %
Eigewicht	60,8 gram

Gert-Jan van Beek, specialist legpluimveehouderij
06 8323 3471 ■ g.j.beek@abzdiervoeding.nl

Even voorstellen

Op 1 april is Stefan Regelink bij ons gestart als verkoopmanager varkenshouderij. Stefan is 31 jaar en woont in Wageningen. Hij heeft de WUR Wageningen afgerond en reeds ruime ervaring in de agrarische sector. Onder andere op het gebied van nutritie, biologische en duurzaamheid.

Op 12 juli is Jari Swolfs bij ons gestart als specialist rundveehouderij. Jari is 21 jaar en woont in Tilburg. Hij heeft de studie Bedrijfskunde & Agrifoodbusiness aan de HAS Hogeschool in Den Bosch afgerond en gaat nu aan de slag in team Zuid.

Op 18 juli is Nicole Kleinveld bij ons gestart als specialist rundveehouderij. Nicole is 22 jaar en woont in Ede. Zij heeft tijdens haar studie Dier- en veehouderij in Leeuwarden bij ons stage gelopen. Daarna heeft zij drie jaar als bedrijfsleider gewerkt op een melkveebedrijf en de master dierwetenschappen afgerond in Wageningen. Nu komt zij ons team Midden versterken.

Wij wensen jullie
allemaal veel
succes met jullie
nieuwe job!

Colofon

Aansprakelijkheid

Bij de samenstelling van deze nieuwsbrief is de grootst mogelijke zorgvuldigheid betracht. Voor schade van welke aard dan ook, die een gevolg is van handelingen of beslissingen gebaseerd op informatie uit deze nieuwsbrief, aanvaardt coöperatie ABZ De Samenwerking U.A. geen enkele aansprakelijkheid.

Opzegging

Wilt u onze nieuwsbrief niet meer ontvangen? Stuur dan een e-mail naar marcom@abzdiervoeding.nl of geef dit telefonisch door op één van onze kantoren.

Eindredactie

Jolande Baselmans en Gerrie van de Poll,
marcom@abzdiervoeding.nl. De eerstvolgende ABZ Nieuws verschijnt in oktober 2022.

Altijd op de hoogte van het laatste nieuws

Naast onze ABZ Nieuws versturen wij ook e-mailnieuwsbrieven en kunt u ons volgen op social media. Wilt u ook altijd op de hoogte zijn van het laatste nieuws? Volg ons dan ook digitaal.

ABZ sector e-mailnieuwsbrieven

Wij versturen maandelijks een e-mail nieuwsbrief voor de pluimveehouder, de varkenshouder en/of de rundveehouder en een nieuwsbrief met informatie en prijsverwachtingen voor de grondstoffenmarkt op korte termijn. Ook versturen wij met regelmaat een e-mail nieuwsbrief voor de geitenhouder & schapenhouder.

Wilt u deze ook ontvangen? Schrijf u dan in op www.abzdiervoeding.nl/aanmelden-e-mailnieuwsbrief

Volg ons op Social media:

Verkoop en advisering

Algemeen

Front Office Nijkerk
033 422 1510
bestelling@abzdiervoeding.nl

Front Office Eindhoven
040 238 0777
bestelling@abzdiervoeding.nl

Front Office Haastrecht
0182 50 2344
verkoopbinnendienst@desamenwerking.nl

Front Office Stroeboos
051 235 1281
bestelling@abzdiervoeding.nl

Cor van Dijk (commercieel directeur)
06 2126 6226
c.dijk@abzdiervoeding.nl

Rundveehouderij

Roel van Ee (verkoopmanager)
regio Midden, Oost en Zuid
06 2126 6227
r.ee@abzdiervoeding.nl

Dirk van den Heuvel (verkoopmanager)
regio West
06 5467 4312
dirkvdheuvel@desamenwerking.nl

Vacature

Verkoopmanager regio Noord
Zie voor meer info:
www.abzdiervoeding.nl/vacatures

Geiten- en schapenhouderij

Erik Koldenhof (specialist)
06 5235 8459
e.koldenhof@abzdiervoeding.nl

Varkenshouderij

Stefan Regelink (verkoopmanager)
06 2191 7848
s.regelink@abzdiervoeding.nl

Legpluimveehouderij

Jeroen Doornhof (verkoopmanager)
06 5262 2335
j.doornhof@abzdiervoeding.nl

Vleespluimveehouderij

Paul Arens (verkoopmanager vleeskuikens)
06 2198 7726
p.arens@abzdiervoeding.nl

Rienk van Oosten (verkoopmanager
vermeerding en opfok)
06 2291 5533
r.oosten@abzdiervoeding.nl

Enkelvoudige grondstoffen

Gijsbert Willigenburg (in- en verkoop)
033 422 1512
grondstoffen@abzdiervoeding.nl

Plant & Teelt

Dirk van 't Riet (manager)
06 5027 0436
dirk@desamenwerking.nl

22 September 2022

Uitnodiging Jongeren- bijeenkomst

Kart-
fabrique te
Utrecht

Blijf in de race!

Beste Jongeren,

Op donderdag 22 september 2022 organiseren wij een bijeenkomst speciaal voor jongeren.

De dag zal plaatsvinden in voormalig diervoederfabriek De Kartfabrique in Utrecht, wat tegenwoordig dient als spectaculair kartcircuit! Het thema van deze dag is dan ook "Blijf in de race!".

Hoofdredacteur van de Nieuwe Oogst Esther de Snoo en Autocoureur Tim Coronel zullen je vertellen wat ervoor nodig is om 'in de race' te blijven. Daarna kruip je zelf achter het stuur en ervaar je de spanning van de race! Wij nodigen jullie graag uit voor deze leerzame en gezellige bijeenkomst. Uiteraard zijn ook familie en/of medewerkers met een leeftijd tussen de 15 en 35 jaar van harte welkom. Kijk voor meer informatie en aanmelden op onze website.

We verheugen ons op jullie komst!

Met vriendelijke groeten,

Het ABZ De Samenwerking-Jongerenteam

Programma:

13.30 uur	Welkomstwoord
door Marcel Roordink
13.40 uur	Sprekers:
- Jongerenraad en NAJK
- Tim Coronel
- Esther de Snoo
15.30 uur	Borreltje tussendoor
16.00 uur	Karten en Prison Island
19.30 uur	Diner en gezellig borrelen
21.00 uur	Afsluiting

Stap in de bus en ga gezellig mee!

Aanmelden kan via onze website
www.abzdiervoeding.nl of
www.desamenwerking.nl